

Mottagare

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Remissvar - Några smittskyddsfrågor inom socialtjänsten och socialförsäkringen (SOU 2023:56)

Förslag till beslut

- Hälso- och sjukvårdsnämnden och Socialnämnden godkänner förslag till yttrande gällande Några smittskyddsfrågor inom socialtjänsten och socialförsäkringen (SOU 2023:56) och skickar det som sitt eget.

Sammanfattning

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag som syftar till att stärka smittskyddet för vissa grupper inom socialtjänsten och att göra en översyn av bestämmelserna om smittbärappening. Utredningen föreslår att en lagändring som innebär att en ny extraordinär smittskyddsåtgärd, *flyttning*, införs i smittskyddslagen. Utredningen anser däremot att det inte bör införas någon ytterligare möjlighet till provtagning med tvång än vad som redan finns i smittskyddslagen. Vidare har en översyn av smittbärappeningen gjorts, men där lämnas inga förslag till ändringar i lagstiftningen.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och Socialförvaltningen ifrågasätter de förslag som lämnas i betänkandet avseende ny smittskyddsåtgärd i smittskyddslagen och föreslår att vissa delar och frågor utreds vidare.

Utredningen föreslår extraordinär ny smittskyddsåtgärd i smittskyddslagen som innebär en möjlighet att utan samtycke flytta den som bor i vissa boendeformer enligt SoL eller LSS och som är eller kan antas vara smittad av en samhällsfarlig sjukdom och som genom sitt beteende riskerar att smitta andra boende från sin ordinarie bostad till en annan motsvarande bostad.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och Socialförvaltningen anser att utredningens förslag inte har tagit hänsyn till den enskilde individens och organisationens perspektiv när man föreslår ny lagstiftning som innebär att flytta individer utan samtycke till tillfälliga bostäder. Förslaget innebär också höga krav på smittskyddsläkaren.

Hälso- och sjukvårdsnämnden och Socialnämnden föreslås godkänna förslaget yttrande Några smittskyddsfrågor inom socialtjänsten och socialförsäkringen (SOU 2023:56).

Ärendebeskrivning

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag som syftar till att stärka smittskyddet för vissa grupper inom socialtjänsten och att göra en översyn av bestämmelserna om smittbärappenning. Utredningen föreslår att en lagändring som innebär att en ny extraordinär smittskyddsåtgärd, *flyttning*, införs i smittskyddslagen. Utredningen anser däremot att det inte bör införas någon ytterligare möjlighet till provtagning med tvång än vad som redan finns i smittskyddslagen. Vidare har en översyn av smittbärappenningen gjorts, men där lämnas inga förslag till ändringar i lagstiftningen.

1. Avseende flyttning av personer inom SoL och LSS på grund av samhällsfarlig sjukdom:

Föreslagen åtgärd flyttning innebär en möjlighet att utan samtycke flytta en person som bor i vissa boendeformer enligt SoL och LSS och som är, eller kan antas vara, smittad av en samhällsfarlig sjukdom om de genom sitt beteende riskerar att smitta andra på boendet, från sin ordinarie bostad till en annan motsvarande bostad. Hälso- och sjukvårdspersonal på boendet ska ta fram underlag till beslut om flyttning. Därefter ska underlaget underställas smittskyddsläkaren som kan besluta om flyttning och isolering i maximalt tre veckor. Vid behov kan flytt ske med hjälp av polishandräckning. Det är kommunen som har ansvar för att ta fram ett alternativt boende.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och Socialförvaltningen bedömer att flytt av en person med bristande insikt eller förståelse för situationen, som tex vid demenssjukdom, kan orsaka oro och förvirring på grund av ett plötsligt byte av miljö. Att möjliggöra isolering i sin bostad med ordinarie personal är sannolikt en mindre traumatisk åtgärd. För kommunen ställer åtgärden krav på alternativa boenden. Därtill ställs krav på olika boenden, beroende på om individen är smittsam (isolering) eller kan vara smittad (karantän).

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och Socialförvaltningen anser att åtgärder och beredskap ska vidtas inför kommande pandemier, det bör dock finnas ytterligare belägg för att det är bättre utifrån både den enskilde individens och organisationens perspektiv för att välja ny lagstiftning som innebär att flytta individer utan samtycke till tillfälliga boenden istället för att de berörda individerna under en tid kan isoleras i sitt eget hem.

Det är smittskyddsläkaren som har till uppgift att fatta beslut om isolering eller karantän. Smittskyddsläkaren kommer att vara beroende av att underlaget för beslutet har god kvalitet och inkluderar en medicinsk bedömning. Att fatta beslut på individnivå innebär en stor arbetsinsats. För att fatta beslut om tvång krävs insikt i den aktuella individens situation, dennes bakgrund och varför hen inte går med på att isolera sig frivilligt eller annan relevant information om det enskilda fallet, vilket kräver tid och resurser för att sätta sig in i.

Utredningen anser att det skulle fattas mycket få beslut om flyttning, baserat på att antalet beslut om tvångsisolering var få under covid-19-pandemin. Då utredningens förslag på åtgärden flyttning inte har lika högt ställda krav som för tillfällig isolering enligt smittskyddslagen, bedöms det kunna tillämpas oftare. Det kan innebära en betydande arbetsbörda för smittskyddsläkaren som under en pandemi redan är hårt belastad. Besluten skulle också behöva fattas skyndsamt för att ha effekt på smittspridningen. Det innebär en ytterligare belastning på smittskyddsenheterna där flertalet bemannas med en smittskyddsläkare och en biträdande, vilket inte ger utrymme för jour eller beredskap dygnet runt eller helg.

Smittskyddslagen är för vissa sjukdomar tillräcklig för att omhänderta personer med smitta liksom den organisation som idag finns för detta. För en pandemisk sjukdom med smittspridningsmönster, inkubationstid och smittsamhetsperiod motsvarande covid-19 krävs en skyndsamt för att vidta åtgärder som svårigen går att uppnå i befintlig organisation. En sjukdom med ett liknande förlopp som covid-19 innebär också för föreslagen åtgärd flyttning att det krävs ett alternativt boende för personer som insjuknat och ett annat för personer som kan vara smittade men ännu inte har utvecklat sjukdom. Resultatet kan för vissa individer bli behov av flertalet flyttar under en kort tid.

Om remissförslagen införs så innebär det behov av en diskussion kring vilka förutsättningar som finns och eventuella behov av finansiering för att möjliggöra åtgärden.

2. Avseende utökade möjligheter att förena provtagningar med tvång:

Idag finns möjligheten att provta en person med tvång vid misstanke om allmänfarlig sjukdom. Utredningen anser inte att det bör införas någon ytterligare möjlighet att förena provtagning med tvång än den som redan finns i smittskyddslagen.

Hälsö- och sjukvårdsförvaltningen och Socialförvaltningen instämmer i bedömningen.

3. Avseende överväganden om smittbärrpenning:

Utredningen lämnar inga förslag till ändrad lagstiftning som reglerar smittbärrpenningen. Däremot görs ett antal bedömningar och en större översyn av socialförsäkringen föreslås.

Hälsö- och sjukvårdsförvaltningen och Socialförvaltningen instämmer i att möjligheten att ekonomiskt bli kompenserad för förlorad arbetsinkomst sannolikt bidrog till ökad efterlevnad av smittskyddsrekommendationer. De lättnader som gjordes i perioder avseende intyg som underlag för ansökan om smittbärrpenning var viktiga åtgärder för att avlasta sjukvården.

Bedömning

Hälsö- och sjukvårdsförvaltningens och Socialförvaltningens bedömning är att föreslagen åtgärd flyttning behöver omprövas då individens och organisationens aspekter inte kan anses till fullo genomlysta.

Hälsö- och sjukvårdsförvaltningens och Socialförvaltningens bedömning är att utökade möjligheter att förena provtagning med tvång inte är aktuellt.

Hälsö- och sjukvårdsförvaltningens och Socialförvaltningens bedömning är att det behövs en översyn av socialförsäkringen inklusive smittbärrpenning.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2024-01-26

Yttrande/remissvar, daterat 2024-02-08

Remiss. Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier (SOU 2023:56)

Hälsö- och sjukvårdsförvaltningen

Marie Loob
Hälsö- och sjukvårdsdirektör

Socialförvaltningen

Marica Gardell
Socialdirektör

Skickas till

Socialdepartementet